

Αρείου Πάγου 1085/2008 (Β2, ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ)

Πηγή:

http://www.areiospagos.gr/nomologia/apofaseis_DISPLAY.asp?cd=hEVuKda6gws01BkpwG9s quRXMwiqJo&apof=1085_2008

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Σπυρίδωνα Κολυβά, Αντιπρόεδρο, Ηλία Γιαννακάκη, Χρήστο Αλεξόπουλο, Σπυρίδωνα Ζιάκα, Βαρβάρα Κριτσωτάκη (κωλυομένου του Αρεοπαγίτη Ζήση Βασιλόπουλου), Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 15 Ιανουαρίου 2008, με την παρουσία και του Γραμματέα Αντωνίου Στυλιανουδάκη, για να δικάσει μεταξύ:

Της αναιρεσείουσας:, η οποία εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της Βασιλική Κεφαλλοπούλου. Των αναιρεσίβλητων: 1.Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία "Περιφερειακό Νοσοκομείο Αθηνών Γεώργιος Γεννηματάς", που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα, το οποίο εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Αντώνιο Ζαλούμη, με δήλωση του άρθρου 242§2 Κ.Πολ.Δ., 2....., ως Προϊσταμένου της Διευθύνσεως Τεχνικής Υπηρεσίας του ως άνω Νοσοκομείου, κατοίκου Αθηνών, ο οποίος εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Αλέξανδρο Στρίμπερη, 3....., ο οποίος δεν παραστάθηκε στο ακροατήριο.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 2/2/2004 αγωγή της ήδη αναιρεσείουσας, που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 117/2005 οριστική του ίδιου Δικαστηρίου και 197/2006 οριστική του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείουσα με την από 21/12/2006 αίτησή της και τους από 10/12/2007 πρόσθετους λόγους.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω και ο Εισηγητής Αρεοπαγίτης Χρήστος Αλεξόπουλος, ανέγνωσε την από 28/12/2007 έκθεσή του, με την οποία εισηγήθηκε την απόρριψη της αιτήσεως αναίρεσεως και του προσθέτου ανααιρετηρίου. Η πληρεξούσια της αναιρεσείουσας ζήτησε την παραδοχή της αίτησης και των προσθέτων λόγων, ο πληρεξούσιος του παρόντος 2ου αναιρεσίβλητου την απόρριψή τους και καθένας την καταδίκη του αντίδικου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Όπως προκύπτει από τις προσκομιζόμενες και επικαλούμενες από την επισπεύδουσα τη συζήτηση αναιρεσείουσα και εκθέσεις επιδόσεων του δικαστικού επιμελητή Αθηνών

..... ακριβές αντίγραφο της ένδικης αιτήσεως αναιρέσεως, με πράξη ορισμού δικασίμου και κλήση προς εμφάνιση κατά τη δικάσιμο που αναφέρεται στην αρχή της παρούσας, καθώς και ακριβές αντίγραφο του από 10-12-2007 πρόσθετου αναιρετηρίου, επιδόθηκαν νόμιμα και εμπρόθεσμα στον τρίτο των αναιρεσιβλήτων, ο οποίος, όπως προκύπτει από τα πρακτικά, δεν εμφανίσθηκε κατά την παραπάνω συνεδρίαση, όταν η υπόθεση εκφωνήθηκε κατά τη σειρά της από το πινάκιο, ούτε κατέθεσε έγγραφη δήλωση κατά το άρθρο 242 παρ. 2 ΚΠολΔ. Επομένως, πρέπει να συζητηθεί η υπόθεση σαν να ήταν παρών και ο αναιρεσιβλήτος αυτός (άρθρα 568 παρ. 4 και 576 παρ. 2 ΚΠολΔ).

Κατά το άρθρο 1 του Ν.551/1915, που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24ης Ιουλίου/25ης Αυγούστου 1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ και μετά την εισαγωγή του ΑΚ με το άρθρο 8 εδαφ. α' του ΕισΝΑΚ, ως εργατικό ατύχημα θεωρείται οποιαδήποτε βλάβη που επέρχεται σε εργάτη ή υπάλληλο, που απασχολείται σε οικοδομικά και άλλα τεχνικά έργα, στις αναφερόμενες στο άρθρο 2 επιχειρήσεις και σε κάθε άλλο τόπο εργασίας, καθώς και στο Δημόσιο και σε κάθε εν γένει νομικό πρόσωπο, που απασχολεί απευθείας εργάτες ή υπαλλήλους στις ως άνω εργασίες ή επιχειρήσεις και οφείλεται σε αιφνίδιο βίαιο συμβάν, που προήλθε από εξωτερικά αίτια, δηλαδή ξένα προς τον οργανισμό του παθόντος κατά την εκτέλεση της εργασίας του, προηγουμένως ή ύστερα από αυτήν αλλά εξ αφορμής αυτής. Η τελευταία αυτή περίπτωση συντρέχει όταν το ατύχημα δεν αποτελεί την άμεση συνέπεια της εκτέλεσης της εργασίας, αλλά συνδέεται προς αυτή με σχέση αιτίου και αποτελέσματος ως εκ του ότι, λόγω της εργασίας, δημιουργήθηκαν οι ιδιαίτερες αυτές συνθήκες που δεν θα υπήρχαν χωρίς την εργασία. Περαιτέρω, από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ.2 και 60 παρ. 3 του ΑΝ 1846/1951 "Περί κοινωνικών ασφαλίσεων", συνδυαζόμενες με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ 1 και 3 του ως άνω Ν. 551/1914, σαφώς, συνάγεται ότι, όταν ο παθών από ατύχημα, που προκλήθηκε εξαιτίας βίαιου συμβάντος κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή την εργασία (εργατικό, ατύχημα) υπάγεται στην ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), δηλαδή έπαθε στον τόπο της εργασίας του, που βρίσκεται μέσα σε ασφαλιστική περιοχή του ΙΚΑ, οπότε ο παθών θεωρείται αυτοδικαίως ασφαλισμένος σ' αυτό (ήδη η ασφάλιση του ΙΚΑ επεκτάθηκε σε ολόκληρη τη χώρα με το άρθρο 3 του Ν. 1305/1982), τότε ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση του εργαζομένου, δηλαδή απαλλάσσεται τόσο από την ευθύνη για αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού δικαίου (Αστικού Κώδικα), όσο και από την προβλεπόμενη, κατά τις διατάξεις του Ν. 551/1914 ειδική αποζημίωση, και μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή προσώπου που έχει προστηθεί από τον εργοδότη, ο τελευταίος έχει υποχρέωση να καταβάλει στον παθόντα εργαζόμενο την από το άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1846/19651 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της σύμφωνης με το κοινό δίκαιο οφειλόμενης αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών που λόγω του ατυχήματος χορηγεί στον εργαζόμενο το ΙΚΑ. Από τις ίδιες διατάξεις, εξάλλου, συνάγεται ότι η παραπάνω απαλλαγή

αφορά όχι μόνο την περίπτωση που το ατύχημα προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη του εργοδότη ή του εργαζομένου (παθόντος), αλλά και την περίπτωση που προκλήθηκε από ενέργεια ή παράλειψη προσώπου που είχε προστηθεί από τον εργοδότη, καλύπτει δε η απαλλαγή αυτή και την περίπτωση της "ειδικής αμελείας", δηλαδή την περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα οφείλεται στο ότι δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών σχετικών με την ασφάλεια των εργαζομένων. Έτσι ο εργαζόμενος, που είναι ασφαλισμένος στο ΙΚΑ και υπέστη εργατικό ατύχημα, δικαιούται στις παραπάνω (εκτός δόλου) περιπτώσεις μόνο τις παροχές που χορηγούνται από το ΙΚΑ. Πάντως ο παθών από εργατικό ατύχημα που οφείλεται σε πταίσμα, επομένως και σε οποιαδήποτε μορφή αμέλεια, του εργοδότη ή των προσώπων που αυτός έχει προστήσει στην υπηρεσία του, έχει το δικαίωμα να απαιτήσει, σύμφωνα με τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 299, 914, 922, 926 και 932 ΑΚ, να του καταβάλει ο εργοδότης χρηματική ικανοποίηση προς αποκατάσταση της ηθικής βλάβης που του προκάλεσε το ατύχημα, γιατί η πιο πάνω απαλλαγή των υπαιτίων από κάθε υποχρέωσή τους για αποζημίωση, δηλαδή για αξίωση εντελώς περιουσιακού χαρακτήρα, δεν καλύπτει και την περιλαμβανόμενη σ' αυτή ως άνω αξίωση, για χρηματική ικανοποίηση, αφού καμία παροχή χορηγούμενη από το ΙΚΑ δεν μπορεί να δικαιολογήσει τον αποκλεισμό της εκ λόγω διαφορετικής φύσεως αξιώσεως, η επιδίκαση ή μη της οποίας εξαρτάται από την εύλογη κρίση του δικαστηρίου. Τέλος, οι αναιρετικοί λόγοι των αριθμών 1 εδαφ. α και 19 του άρθρου 559 ΚΠολΔ, ιδρύονται, ο μιν πρώτος, αν το δικαστήριο της ουσίας προέβη σε εσφαλμένη ή μη υπαγωγή των πραγματικών διαπιστώσεων του στο εννοιολογικό περιεχόμενο του εν λόγω κανόνα, ο δε δεύτερος, όταν στο αιτιολογικό της αποφάσεως του δικαστηρίου της ουσίας δεν περιέχονται καθόλου ή δεν περιγράφονται με πληρότητα, σαφήνεια και χωρίς αντιφάσεις τα πραγματικά εκείνα γεγονότα που είναι αναγκαία για να κριθεί αν στη συγκεκριμένη περίπτωση συντρέχουν ή όχι οι προϋποθέσεις εφαρμογής του εφαρμοσθέντος κανόνα ουσιαστικού δικαίου ή αν έγινε ή όχι ορθός νομικός χαρακτηρισμός των κρίσιμων πραγματικών γεγονότων, όχι όμως όταν πρόκειται για ελλείψεις αναγόμενες στην εκτίμηση των αποδείξεων και ειδικότερα στην ανάλυση, στάθμιση και αιτιολόγηση του συναχθέντος από αυτές και με σαφήνεια διατυπωμένου αποδεικτικού πορίσματος. Η θεμελίωση του τελευταίου λόγου προϋποθέτει ελλείψεις σε ζητήματα που ασκούν ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης, όπως είναι οι αυτοτελείς πραγματικοί ισχυρισμοί που συνθέτουν την ιστορική βάση και άρα στηρίζουν το αίτημα αγωγής, ανταγωγής, ενστάσεως ή αντενστάσεως. Δεν υπάρχει δε έλλειψη αιτιολογιών όταν η απόφαση περιέχει συνοπτικές μεν αλλά πλήρεις αιτιολογίες. Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση του, δέχθηκε, κατά κρίση ανέλεγκτη, τα ακόλουθα: Η αναιρεσείουσα (ενάγουσα) που είναι ιατρός, στις 10.6.1999, δυνάμει της με αριθμό Α99/15272 απόφασης του Υπουργείου Υγείας, προσλήφθηκε από το πρώτο των εναγομένων Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου με την επωνυμία "ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - Γ.ΓΕΝΝΗΜΑΤΑΣ", με σύμβαση

εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου, σε θέση έμμισθης ειδικευόμενης βοηθού του Αιματολογικού Εργαστηρίου του Νοσοκομείου αυτού, για την απόκτηση του τίτλου της ιατρικής αυτής ειδικότητας, αντί των εκάστοτε νομίμων αποδοχών. Στις 20.10.1999 και περί ώρα 11.00 πμ αυτή (αναιρεσεύουσα), κάνοντας διάλειμμα από την εργασία της, βγήκε στον κοινόχρηστο χώρο (πλατύσκαλο) του ανατολικού κτιρίου του Νοσοκομείου από την πλευρά της εξόδου του βιοχημικού εργαστηρίου, που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι, και στηρίχθηκε με την πλάτη της στο σιδερένιο κιγκλίδωμα, μήκους 1,81 μ και ύψους 0,70 μ, του κλιμακοστασίου, το οποίο υποχώρησε, με αποτέλεσμα να πέσει από ύψος 2,5μ στο έδαφος και να τραυματιστεί, έχοντας υποστεί σοβαρές κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, σταθερά κατάγματα σπονδύλων και αναπνευστική ανεπάρκεια. Αμέσως μετά το ατύχημα διακομίστηκε στην Μονάδα Εντατικής Θεραπείας του Γενικού Κρατικού Αθηνών ευρισκόμενη σε κωματώδη κατάσταση και εμφανίζοντας αριστερή ημιπάρεση. Υποβλήθηκε σε αξονική εγκεφάλου, η οποία ανέδειξε οξύ επισκληρίδιο αιμάτωμα, και στην συνέχεια σε χειρουργική επέμβαση κρανιοτομής για την αφαίρεση του αιματώματος αυτού. Την επομένη υποβλήθηκε σε νέα αξονική τομογραφία εγκεφάλου και νέα επέμβαση για την αφαίρεση και άλλου επισκληριδίου αιματώματος στο δεξιό εγκεφαλικό ημισφαίριο. Στις 29.10.1999 υποβλήθηκε σε τραχειοτομή και παρέμεινε στην Εντατική Μονάδα μέχρι τις 4.11.1999, έκτοτε δε διακομίστηκε στην Νευροχειρουργική κλινική, όπου παρέμεινε νοσηλευόμενη μέχρι τις 23.11.1999. Στις 23.11.1999 εξήλθε από την κλινική και μεταφέρθηκε αεροπορικώς στην οικία, της στην πόλη Brescia της Ιταλίας, ευρισκόμενη συνεχώς υπό ιατρική παρακολούθηση. Στις 29.11.1999 μετέβη στο πολυϊατρείο της Brescia, όπου υποβλήθηκε σε ακτινογραφία οπισθοφυϊκής χώρας, η οποία έδειξε σοβαρές τραυματικές βλάβες στα οστά της και συγκεκριμένα παραμόρφωση σφηνοειδούς μορφής στο σώμα των σπονδύλων D11 και D12, συνεπεία τραυματικής βλάβης, κατόπιν δε συστάσεων του θεράποντος ορθοπεδικού ιατρού της πραγματοποιούσε καθημερινά φυσικοθεραπείες και κινησιοθεραπεία. Στην συνέχεια μέχρι και τις 20.6.2000 υποβλήθηκε στην Ιταλία σε αλληπάλληλες ιατρικές εξετάσεις ακολουθώντας τις θεραπείες, που της είχαν υποδείξει οι ιατροί της, και στις 21.6.2000 επέστρεψε στην Αθήνα, όπου εκτός των καθιερωμένων εξετάσεων υποβλήθηκε σε ακουόγραμμα, το οποίο έδειξε θραύση του δεξιού τυμπάνου. Συνέχισε κινησιοθεραπείες, τις οποίες, όμως, υποχρεώθηκε να διακόψει, λόγω εμφάνισης ιλίγγων. Αποτέλεσμα της πολύμηνης αυτής σωματικής ταλαιπωρίας από τον τραυματισμό της και της εξ αυτού ανικανότητας της προς εργασία, ήταν να επηρεαστεί και η ψυχική της υγεία και να υποχρεωθεί να εξετασθεί στις 24.5.2000 από νευρολόγο ψυχίατρο και να λάβει αντικαταθλιπτική θεραπεία. Στις 28.6.2000 συνεστήθη από την νευρολόγο ιατρό της η παράταση της κλινικής παρακολούθησής της για δύο τουλάχιστον χρόνια. Τα τραύματα της στο κρανίο εξασθένησαν και τις αισθήσεις της, αφού, η εξέταση στην οποία υποβλήθηκε στις 28.9.2000, έδειξε ότι πάσχει από ανοσμία και αγευσία, ενώ λόγω των εκφυλιστικών βλαβών των οστών της κρίθηκε από τον θεράποντα ορθοπεδικό ιατρό της ως αναγκαία για το μέλλον η συνεχής υποβολή της σε κινησιοθεραπεία, ο δε θεράπων

νευροχειρουργός της αξιολόγησε ως σταθερή την μετατραυματική κατάσταση του κρανίου της, τόσο ώστε να διαμορφώσει μόνιμες συνέπειες. Οι συνέπειες αυτές εξακολουθούσαν να υφίστανται μέχρι και το χρόνο άσκησης της ένδικης αγωγής της, αφού συνέχισε να υποφέρει από πόνους λόγω της δυσλειτουργίας του αυχένα, του δεξιού βραχίονα και της άκαμπτης σπονδυλικής στήλης, από οξείς πονοκεφάλους, ανοσμία και αγευσία και κρίσεις τύπου επιληψίας. Επίσης εξακολουθούσε να έχει διαταραγμένες τις ψυχοδιανοητικές λειτουργίες της οι οποίες είχαν επιφέρει ριζική αλλαγή στην συμπεριφορά της, αλλά και στην αντιληπτική της ικανότητα. Από το Δεκέμβριο δε του έτους 2003 επέστρεψε στην Ιταλία και από το έτος 2004 εργάζεται σε σταθμό Πρώτων Βοηθειών με καθήκοντα γενικής ιατρικής και με μειωμένη εβδομαδιαία απασχόληση μέχρι 36 ώρες. Περαιτέρω, αποδείχθηκε ότι το παραπάνω ατύχημα ως εργατικό, αφού προκλήθηκε από αιφνίδιο βίαιο συμβάν, όχι μεν κατά την εκτέλεση της εργασίας αλλά κατά τη διάρκεια και εξ αφορμής αυτής και μάλιστα εντός του ολιγόλεπτου διαλείμματος αναψυχής σε κοινόχρηστο χώρο μέσα στον ευρύτερο εργασιακό χώρο της αναιρεσειούσας παθούσας, οφείλεται σε αποκλειστική υπαιτιότητα και των τριών αναιρεσιβλήτων και συγκεκριμένα στην αμέλεια αυτών, του μεν πρώτου ως εργοδότη αυτής, το οποίο άλλωστε ευθύνεται αντικειμενικά, κατ' άρθρο 1 του Ν. 551/1915 προς αποζημίωση του εργαζομένου ο οποίος υπέστη εργατικό ατύχημα, των δε προστηθέντων από αυτό δευτέρου, ως προϊστάμενου της τεχνικής υπηρεσίας, αρμόδιας και υπεύθυνης για την συντήρηση των ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων και των οικοδομικών στοιχείων των κτιρίων του νοσοκομείου και τρίτου, ως αρχιτέκτονα μηχανικού, αρμόδιου για τον έλεγχο της καταλληλότητας και καλής κατασκευής των κτιρίων. Ειδικότερα η αμέλεια των εν λόγω υπαιτίων αναιρεσιβλήτων συνίσταται στο ότι από έλλειψη της προσοχής που όφειλαν από τις περιστάσεις και μπορούσαν να καταβάλουν, επέδειξαν αδιαφορία και δεν μερίμνησαν το μεν πρώτο, με τα αρμόδια όργανα του, ως υπόχρεος εργοδότης, οι δε δεύτερος και τρίτος ως προστηθέντες από τον πρώτο, προϊστάμενος της τεχνικής υπηρεσίας του και αρμόδιος αρχιτέκτων μηχανικός, αντίστοιχα, να τηρούν συστηματικώς τους κανόνες Υγιεινής και Ασφαλείας, όπως αυτοί καθορίζονται από το Ν. 1568/1985 "περί υγιεινής και ασφάλειας των εργαζομένων". Ειδικότερα, οι αναιρεσιβλήτοι, παρά τις ως άνω υποχρεώσεις τους, παρέλειψαν, από αμέλεια, όπως προαναφέρθηκε, να λάβουν τα απαιτούμενα μέτρα ασφάλειας των εργαζομένων και στο συγκεκριμένο κοινόχρηστο χώρο, που ανήκει στον ευρύτερο εργασιακό χώρο παροχής της εργασίας τους, όπου και έλαβε χώρα το επίδικο εργατικό ατύχημα, και συγκεκριμένα οι μεν δύο πρώτοι να μεριμνήσουν για τον έλεγχο και την κατάλληλη συντήρηση και επισκευή ή αντικατάσταση του σιδερένιου κιγκλιδώματος, που ήταν τοποθετημένο στον προαναφερθέντα κοινόχρηστο χώρο του πλατύσκαλου στο ανατολικό κτίριο του Νοσοκομείου, σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και ασφάλειας, αφού λόγω της παλαιότητας του κτιρίου αλλά και του ίδιου του κιγκλιδώματος, που είχε τοποθετηθεί από το έτος 1972, δεν παρουσίαζε την απαιτούμενη στερεότητα και αντοχή, εγκυμονούσε δε κίνδυνο υποχώρησης της στήριξής του στην κολώνα, ο δε τρίτος, διότι δεν είχε μεριμνήσει για την

σωστή και ασφαλή εξαρχής τοποθέτηση του κιγκλιδώματος αυτού, αφού όπως διαπιστώθηκε ο τρόπος στήριξης του (κατεύθυνση εισαγωγής των μεταλλικών στοιχείων στην κολώνα) δεν ήταν κάθετος προς τη φόρτιση που δεχόταν, με αποτέλεσμα και εξ αυτού του λόγου να εγκυμονεί κίνδυνος υποχώρησης του, λόγω έλλειψης της απαιτούμενης στερεότητας και αντοχής στις φορτίσεις. Εξάλλου ευθύνη του πρώτου των αναιρεσιβλήτων εργοδότη υπάρχει, και με βάση την ειδικότερη νομοθεσία περί των ελαχίστων προδιαγραφών ασφαλείας και υγείας στους χώρους εργοδοσίας, σύμφωνα με το Π.Δ 16 της 18.1.1996, που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την οδηγία 89/645/ΕΟΚ, την οποία παραβίασε αυτός, επιδεικνύοντας την προπεριγραφείσα ως άνω αμελή συμπεριφορά του, και μάλιστα παραβιάζοντας το άρθρο 7 παρ. 2 του εν λόγω Π.Δ., στο οποίο ορίζεται ότι για την διαφύλαξη της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων ο εργοδότης πρέπει παράλληλα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Ν. 1568/1985 να φροντίζει, μεταξύ άλλων, και "για την τεχνική συντήρηση των χώρων εργασίας και των εγκαταστάσεων και συστημάτων και ιδίως όσων αναφέρονται στα παραρτήματα Ι και ΙΙ του άρθρου 10 του παρόντος διατάγματος και για την αποκατάσταση το συντομότερον δυνατόν των ελαττωμάτων που διαπιστώνονται και που ενδέχεται να βλάψουν την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων", ενώ στο άρθρο 10 παράρτημα ΙΙ παρ. 2 για τη σταθερότητα, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια των κτιρίων ορίζεται ότι "Τα κτίρια που στεγάζουν χώρους εργασίας πρέπει να έχουν δομή, στερεότητα, αντοχή και ευστάθεια", στην παρ. 13.1 του ίδιου Παραρτήματος ότι "θέσεις εργασίας, διάδρομοι, εξέδρες, πλατύσκαλα... που έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι και που βρίσκεται σε ύψος μεγαλύτερο των 0,75 μέτρων πρέπει να έχει σε κάθε ελεύθερη πλευρά προστατευτικό έναντι πτώσης προπέτασμα". Στην προκειμένη περίπτωση η αναιρεσεύουσα ήταν ασφαλισμένη στο ΙΚΑ, το δε επισυμβάν εργατικό ατύχημα, σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, δεν οφειλόταν σε δόλο (άμεσο ή ενδεχόμενο), αλλά σε αμελή συμπεριφορά του πρώτου των αναιρεσιβλήτων και των προστηθέντων από αυτό αρμοδίων οργάνων του, για την παράλειψη τους να λάβουν τα ενδεδειγμένα μέτρα προστασίας των εργαζομένων, που προαναφέρθηκαν, για το ππαίσμα τους αυτό, οι τελευταίοι (αναιρεσιβλήτοι) απαλλάσσονται από την ευθύνη, τόσο για αποζημίωση, σύμφωνα με τις διατάξεις του κοινού δικαίου (Αστ. Κώδικα), όσο και για την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του Ν.551/1914 ειδική αποζημίωση. Κατά συνέπεια, τα κεφάλαια της ένδικης αγωγής για αξίωση καταβολής στην παθούσα - αναιρεσεύουσα (είτε καταψηφιστικώς είτε αναγνωριστικώς) των αιτουμένων ποσών αποζημίωσης, λόγω απολεσθέντων εισοδημάτων της, συνεπεία της επικαλούμενης ανικανότητάς της προς εργασία κατά το χρονικό διάστημα από τις 20.10.1999 μέχρι τις 30.9.2000, των δαπανηθέντων εξόδων της σε ιατρικές εξετάσεις, αγορά φαρμάκων, φυσικοθεραπείες και οτιδήποτε της είχαν συστήσει οι θεράποντες ιατροί της για τη συντομότερη αποκατάσταση της υγείας της καθώς και της εφάπαξ κατ' άρθρο 931 ΑΚ αποζημίωσης, δεν είναι βάσιμα και πρέπει να απορριφθούν. Πάντως όμως οι αναιρεσιβλήτοι ευθύνονται, εις ολόκληρο ο καθένας, κατ' άρθρο 914, 922, 926 εδ. 1, 932 και 481 έως 483 ΑΚ, σε καταβολή χρηματικής

ικανοποίησης προς αποκατάσταση την ηθικής βλάβης και ανακούφιση του σωματικού και ψυχικού άλγους, που υπέστη αυτή (αναιρεσεύουσα) συνεπεία του σοβαρού τραυματισμού της στο παραπάνω ατύχημα. Έτσι, το Δικαστήριο, ενόψει του βαθμού και του είδους της αμέλειας των υπαιτίων διαδίκων, της οικονομικής και κοινωνικής κατάστασης των μερών, του είδους της προσβολής, της έντασης και της διάρκειας του σωματικού και ψυχικού άλγους της παθούσας καθώς και από τις εν γένει συνθήκες, κάτω από τις οποίες έλαβε χώρα το ατύχημα, κρίνει ότι η εν λόγω χρηματική ικανοποίηση της ενάγουσας πρέπει να προσδιοριστεί στο ποσό των 58.694 ευρώ. Ακολούθως το Εφετείο, με βάση τις κρίσεις του αυτές, αφού απέρριψε τις εφέσεις της αναιρεσεύουσας και του τρίτου των αναιρεσιβλήτων, δέχθηκε τις εφέσεις των δύο πρώτων των αναιρεσιβλήτων και εξαφανίζοντας την πρωτόδικη απόφαση, με την οποία είχε επιδικασθεί υπέρ της αναιρεσεύουσας ως χρηματική ικανοποίηση το ποσό των 200.000 ευρώ, δέχθηκε την αγωγή εν μέρει, επιδικάζοντας, για την ίδια αιτία, στην αναιρεσεύουσα το ανωτέρω ποσό των 58/694 ευρώ. Με τις εκτεθείσες παραδοχές του το Εφετείο δεν παρεβίασε, με εσφαλμένη ερμηνεία ή εφαρμογή, τις προαναφερθείσες διατάξεις του ουσιαστικού δικαίου καθώς και εκείνες του άρθρου 931 ΑΚ, διέλαβε δε επαρκείς, σαφείς και χωρίς αντιφάσεις αιτιολογίες, που καθιστούν εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο ως προς την ορθότητα ή μη της εφαρμογής των διατάξεων αυτών. Ειδικότερα δεν παρεβίασε την διάταξη του ως άνω άρθρου 931 ΑΚ, διότι σ' αυτή (διάταξη) προβλέπεται ειδικής φύσεως αξίωση αποζημιώσεως πέραν των αξιώσεων (αποζημιώσεως και χρηματικής ικανοποίησεως) που προβλέπονται στις λοιπές διατάξεις για τις αδικοπραξίες. Επομένως, οι περί του αντιθέτου από το άρθρο 559 αριθμ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ πρώτος και τρίτος λόγοι της αιτήσεως αναιρέσεως και μοναδικός λόγος του πρόσθετου αναιρετηρίου είναι αβάσιμοι. Με τον δεύτερο λόγο της αιτήσεως αναιρέσεως η αναιρεσεύουσα υπό την επίκληση του άρθρου 559 αριθμ. 1 και 19 Κ.Πολ.Δ., προβάλλει την αιτίαση ότι το Εφετείο κατά τρόπο ευθύ, αλλιώς πλάγιο, παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 931, 932 ΑΚ καθώς και την κατοχυρωμένη από τα άρθρα 25 παρ. 1 εδαφ. β' του Συντάγματος, 6 παρ. 1, 8 παρ. 2, 9 παρ. 1 και 10 της ΕΣΔΑ καθώς και από τις γενικές αρχές του δικαίου αρχή της αναλογικότητας, γιατί με τις προαναφερθείσες στην πρώτη σκέψη της παρούσας παραδοχές του επεδίκασε στην αναιρεσεύουσα ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το ως άνω χρηματικό ποσό των 58.694 ευρώ, το οποίο είναι ασυνήθως χαμηλό, ενόψει του σοβαρού τραυματισμού της αναιρεσεύουσας, ο οποίος λόγω του χαρακτήρα του, συνιστά αναπηρία και παραμόρφωση κατά την έννοια του άρθρου 931 ΑΚ. Με τέτοια διατύπωση ο λόγος αυτός πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος διότι: α) Η κρίση του δικαστηρίου της ουσίας, σύμφωνα με τις πιο πάνω παραδοχές του, αναφορικά με τον προσδιορισμό του ευλόγου χρηματικού ποσού που επιδικάστηκε, σχηματίστηκε από την εκτίμηση των αναφερόμενων πραγματικών περιστατικών που προέκυψαν και αφού λήφθηκε υπόψη, η φύση, ο χαρακτήρας και οι γενικές συνέπειες του τραυματισμού της αναιρεσεύουσας, χωρίς υπαγωγή του πορίσματος σε κάποια νομική έννοια, ώστε να μπορεί να νοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου είτε ευθέως (αριθμ. 1 άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ), είτε

εκ πλαγίου (αριθμ. 19 άρθρου 559 Κ.Πολ.Δ) και β) Η αρχή της αναλογικότητας οριοθετεί τον περιοριστικό του δικαιώματος νόμο, κατά συνέπεια πρέπει να τηρείται από τον νομοθέτη. Οι δικαστές μπορούν και οφείλουν να ελέγχουν απλά αν η αρχή αυτή τηρήθηκε και σε αρνητική περίπτωση να αρνούνται την εφαρμογή νόμου που ενέχει δυσανάλογο περιορισμό του ατομικού δικαιώματος. Δεν εφαρμόζεται απ' ευθείας από τα δικαστήρια η αρχή της αναλογικότητας, παρά μόνο για τον έλεγχο συνταγματικότητας νόμων που περιορίζουν δικαιώματα του ανθρώπου. Αυτό σημαίνει ότι, όταν το δικαστήριο της ουσίας προβαίνει σε προσδιορισμό του ευλόγου χρηματικού ποσού στα πλαίσια του άρθρου 932 ΑΚ, δεν εφαρμόζει την αρχή της αναλογικότητας, αλλά τη νομοθετική αυτή διάταξη. Άρα η δικαστική απόφαση που δεν προσδιόρισε εύλογο χρηματικό ποσό κατά την πιο πάνω διάταξη δεν είναι αντίθετη στην αρχή της αναλογικότητας, αλλά υπόκειται σε έλεγχο με τα ένδικα μέσα που επιτρέπονται, συνεπώς δεν ελέγχεται για ευθεία ή εκ πλαγίου παράβαση της διατάξεως αυτής, εκτός και αν διαπιστώνεται υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου, προϋπόθεση που στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν συνέτρεξε, ούτε την επικαλείται η αναιρεσείουσα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Απορρίπτει την από 21-12-2006 αίτηση και τους από 10-12-2007 πρόσθετους λόγους περί αναιρέσεως της 197/2006 αποφάσεως του Εφετείου Αθηνών. Και

Καταδικάζει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα των εχόντων χωριστή νομική υπεράσπιση πρώτου και δεύτερου των αναιρεσιβλήτων, τα οποία ορίζει για καθένα απ' αυτούς σε χίλια διακόσια (1.200) ευρώ.

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στην Αθήνα, στις 5 Φεβρουαρίου 2008.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ Και

Δημοσιεύθηκε στην Αθήνα, σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του στις 27 Μαΐου 2008.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ